

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

Utarbeidet av: Sykehuset Vestfold HF

Plan ID: 1001 Versjon: [1.1]

Revideres innen dato: 2022

FUNKSJONSOMRÅDER (FO)			
1.	Kommunikasjon/sanser	5.	Eliminasjon
2.	Kunnskap/utvikling/psykisk	6.	Hud/vev/sår
3.	Respirasjon/sirkulasjon	7.	Aktivitet/funksjonsstatus
4.	Ernæring/væske/elektrolyttbalanse	8.	Smarter/søvn/hvile/velvære
		9.	Seksualitet/reproduksjon
		10.	Sosialt/planlegging av utskriving
		11.	Åndelig/kulturelt/livsstil
		12.	Annet/legedelegerte aktiviteter

FO	SCT	Sykepleiediagnose	SCT	Mål og Intervensjon	Spesifiser	Frekvens/situasjon	Ref.
	88202002	Utilstrekkelig næringsinntak	1156885001	Næringsinntak i samsvar med behov			
			248324001	Godt ernært			
			709014002	Etterlever forordnet diett			
			1156958007	Fremming av mat- og næringsinntak som støtter målvekt			
			1759002	Vurdering av ernæringsstatus			(1,2,3)
				VAR: Kartlegging av ernæringsstatus			
			386372009	Håndtering av ernæring			(1)
			408914003	Håndtering av parenteral ernæring			
			712555000	Samarbeid om kostholdsregime			
			10046145	Stell av gastrisk sonde			
				VAR: Nasogastrisk ernæringssonde: nedlegging			
				VAR: Nasogastrisk ernæringssonde: fjerning			
			408909002	Håndtering av enteral ernæring			
				VAR: Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom nasogastrisk sonde – bolustilførsel			

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

				VAR: Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom nasogastrisk sonde - intervalltilførsel			
				VAR: Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom nasogastrisk sonde - kontinuerlig tilførsel			
				VAR: Administrering av enteral næringsløsning gjennom gastrostomiport eller gastrostomiport – bolustilførsel			
				VAR: Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom gastrostomiport eller gastrostomisonde - intervalltilførsel			
				VAR: Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom gastrostomiport eller gastrostomisonde - kontinuerlig tilførsel			
			307818003	Overvåking av vekt			
			371754007	Planlegging av utskrivelse			
284670008	Svekket ernæringsstatus	1156885001		Næringsinntak i samsvar med behov			
		248324001		Godt ernært			
		709014002		Etterlever forordnet diett			
		1156958007		Fremming av mat- og næringsinntak som støtter målvekt			
		1759002		Vurdering av ernæringsstatus			(1,2,3)
				VAR: Kartlegging av ernæringsstatus			
		386372009		Håndtering av ernæring			(1)
		408914003		Håndtering av parenteral ernæring			
		712555000		Samarbeid om kostholdsregime			
		10046145		Stell av gastrisk sonde			
				VAR - Nasogastrisk ernæringssonde: nedlegging			
		408909002		Håndtering av enteral ernæring			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom nasogastrisk sonde – bolustilførsel			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom nasogastrisk sonde - intervalltilførsel			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom nasogastrisk sonde - kontinuerlig tilførsel			

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

				VAR -Administrering av enteral næringsløsning gjennom gastrostomiport eller gastrostomiport – bolustilførsel			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom gastrostomiport eller gastrostomisonde - intervalltilførsel			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom gastrostomiport eller gastrostomisonde - kontinuerlig tilførsel			
			307818003	Overvåking av vekt			
			371754007	Planlegging av utskrivelse			
704358009	risiko for underernæring	1156885001		Næringsinntak i samsvar med behov			
		248324001		Godt ernært			
		709014002		Etterlever forordnet diett			
		1156958007		Fremming av mat- og næringsinntak som støtter målvekt			
		1759002		Vurdering av ernæringsstatus			(1,2,3)
				VAR: Kartlegging av ernæringsstatus			
		386372009		Håndtering av ernæring			(1)
		408914003		Håndtering av parenteral ernæring			
		712555000		Samarbeid om kostholdsregime			
		384745002		stell av enteral sonde			
				VAR - Nasogastrisk ernæringssonde: nedlegging			
		408909002		Håndtering av enteral ernæring			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom nasogastrisk sonde – bolustilførsel			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom nasogastrisk sonde - intervalltilførsel			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom nasogastrisk sonde - kontinuerlig tilførsel			
				VAR -Administrering av enteral næringsløsning gjennom gastrostomiport eller gastrostomiport – bolustilførsel			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom gastrostomiport eller gastrostomisonde - intervalltilførsel			

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom gastrostomiport eller gastrostomisonde - kontinuerlig tilførsel			
			307818003	Overvåking av vekt			
			371754007	Planlegging av utskrivelse			
129689002	risiko for ernæringsproblem	1156885001		Næringsinntak i samsvar med behov			
		248324001		Godt ernært			
		709014002		Etterlever forordnet diett			
		1156958007		Fremming av mat- og næringsinntak som støtter målvekt			
		1759002		vurdering av ernæringsstatus			
				VAR: Kartlegging av ernæringsstatus			
		386372009		Håndtering av ernæring			
		408914003		Håndtering av parenteral ernæring			
		712555000		Samarbeid om kostholdsregime			
		ikke_funnet		Ikke funnet			
		10046145		Ikke funnet			
				VAR - Nasogastrisk ernæringssonde: nedlegging			
		408909002		Håndtering av enteral ernæring			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom nasogastrisk sonde – bolustilførsel			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom nasogastrisk sonde - intervalltilførsel			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom nasogastrisk sonde - kontinuerlig tilførsel			
				VAR -Administrering av enteral næringsløsning gjennom gastrostomiport eller gastrostomiport – bolustilførsel			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom gastrostomiport eller gastrostomisonde - intervalltilførsel			
				VAR - Administrering av enteral ernæringsløsning gjennom gastrostomiport eller gastrostomisonde - kontinuerlig tilførsel			

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

			307818003	Overvåking av vekt			
			371754007	Planlegging av utskrivelse			
399122003	svelgeproblem		1156885001	næringsinntak i samsvar med behov			
			440363007	Vurdering av oral og faryngal svelgefunksjon			
			410175003	Håndtering av kosthold			
			422972009	tilpasning av kost etter toleranse			
			386374005	overvåking av ernæring			
			709542007	administrering av kosttilskudd			
			709763007	samarbeid med ernæringsfysiolog			
			226010006	bistand til spising og drikking			
				VAR - Spisehjelp til pasienten			
248342006	undervektig		43664005	normal vekt			
			307818003	overvåking av vekt			
422587007	kvalme		162056003	ingen kvalme			
			408882007	Håndtering av kvalmebehandling			
				Se NVP: Kvalme			
10026967	Svekkede munnslimhinner		1149248007	Intakt munnslimhinne			
			717778001	Munnstell			
				VAR: Tannpuss			
				VAR: Munnstell ved tannproteser			
			370835007	Overvåking av tegn og symptomer på infeksjon			
50048006	risiko for underskudd av væske			Nøytral væskebalanse			
			711006002	Måling av væskeinntak			
			386340006	Intravenøs behandling			
			386358000	Administrering av legemiddel intravenøst			
			711000008	Overvåking av væskeproduksjon			

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

			103744005	Administrering av væske intravenøst			
			47451004	Administrering av elektrolytter			
			430147008	Overvåking av væskebalanse			
			386493006	Stell av intravenøstilgang			
				VAR: Perifert venekateter (PVK): stell			
			722440006	håndtering av sentralt venekateter			
				VAR: Sentralt venekateter (SVK): stell av innstikksted			
				VAR: Sentralt venekateter (SVK): skylling			
				VAR: Sentralt venekateter (SVK): fjerning av ikke-tunnelert kateter			
				VAR: Perifert innlagt sentralt venekateter (PICC-line): stell av innstikksted			
				VAR: Perifert innlagt sentralt venekateter (PICC-line): skylling			
				VAR: Perifert innlagt sentralt venekateter (PICC-line): fjerning			
				VAR: Veneport (VAP) som ikke er i bruk: skylling			
			47451004	Administrering av elektrolytter			

Referanser

1. Helsedirektoratet (2010), *Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging og behandling av underernæring*. Oslo. Tilgjengelig fra: www.helsedirektoratet.no
2. [Sykdomsrelatert underernæring – utfordringer, muligheter og anbefalinger/Nasjonalt råd for ernæring \(2017\)](#)
3. [Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging og behandling av underernæring \(2013\)](#)
4. [Pasientsikkerhet – minska risken for underernæring/ Sosialstyrelsen](#)

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

Metoderapport

AVGRENSNING OG FORMÅL	
1	<p>Overordnede mål for VP:</p> <p>Bidra til optimal kunnskapsbasert sykepleiepraksis til underernærte pasienter innlagt i sykehus, og sikre tilfredsstillende ernæringsinntak. Det betyr å definere riktig sykepleiediagnose, velge helsefremmende mål og tiltak med forordninger, i henhold til sykepleieprosessen som problemløsende metode. Metoden synliggjør refleksjon, planlegging, utførelse og evaluering av sykepleie. Bruk av VBP-en skal gi større grad av kontinuitet og lik sykepleie til pasienten, uavhengig av lokalisasjon og personell.</p> <p>Hvordan kan sykepleier identifisere og behandle underernærte pasienter til optimal ernæringsstatus?</p>
2	<p>Hvem gjelder VP for (populasjon, pasient):</p> <p>Voksne pasienter (>18 år) innlagt i sykehus.</p>
INVOLVERING AV INTERESSETER	
3	<p>Navn, tittel og arbeidssted på medlemmer av arbeidsgruppen som har utarbeidet VP-en:</p> <p>2022:</p> <p>2021: Gjennomgang etter overføring til ICNP. Annika Brandal, spl. SSHF, Innleie HF ressurs HSØ. Sidsel Ragnhild Børmark, HSØ.</p> <p>2019-2020: Overført til ICNP i arbeidsgruppe prosjekt ICNP i EPJ: Trine Stavseth OUSHF, Tor Johan Helgesen SØHF, Allex Gude SPHF og Line Stad Stoverud SIHF.</p> <p>2018: Sykehuset i Vestfold HF, v/ Linn Nordbø, rådgiver, Kirurgisk sykepleieavdeling og Anne Karima Selim Lindberg, rådgiver, Medisinsk sykepleieavdeling, Sykehuset Vestfold HF.</p> <p>2014: Anne Marit Hagen, rådgiver AKS/EDS, Sykehuset Innlandet HF,</p>

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

	Anne Karima Selim Lindberg, rådgiver EDS, Sykepleieavdeling. Medisinsk Klinikk, Sykehuset Vestfold HF.
4	Synspunkter og preferanser fra målgruppen som VP-en gjelder for:
METODISK NØYAKTIGHET	
5	Systematiske metoder ble benyttet for å søke etter kunnskapsgrunnlaget: 2018: Søk etter validert kunnskap gjennomført av bibliotekarer; nasjonale, skandinaviske og internasjonale retningslinjer og anbefalinger. Anvendt eksisterende RVBP, systematisk søk, intern høring (sykepleiere, ernæringsfysiolog). 2014: Det er ikke søkt systematisk etter litteratur direkte til denne VBP, men kunnskapsgrunnlaget som er brukt er hentet fra den kunnskapsbaserte VBP-en fra Sykehuset Innlandet. Metodene som er brukt for å utarbeide anbefalingene er: Samarbeid mellom SI og SIV for å sammenfatte alle VBP til en felles for HSØ. Alle eksisterende VBP-er utarbeidet i HSØ og delt på SharePoint er gått igjennom og brukt som utgangspunkt for denne VBP. Den er foreløpig ikke kunnskapsbasert. Men flere av de eksisterende VBP er kunnskapsbasert og basert på blant annet pasientsikkerhetsarbeidet og fagprosedyrer fra nasjonalt nettverk. Vurdert av regional gruppe for veiledende behandlingsplaner i HSØ.
6	Kriterier for utvelgelse av kunnskapsgrunnlaget er: 2021: Det er lagt inn flere varianter av diagnoser på ernæring, ved neste oppdatering bør en ta faglig vurdering på de forskjellige diagnosekodene og om det skal være like intervensjoner slik de er i dag. Det m faglig vurderes på ny ved oppdatering, hva som skal være med i planen. 2018: Dette skal være relevant uavhengig av årsak til redusert matinntak. 2014: Kunnskapsgrunnlaget er hentet fra tidligere utarbeidet VBP

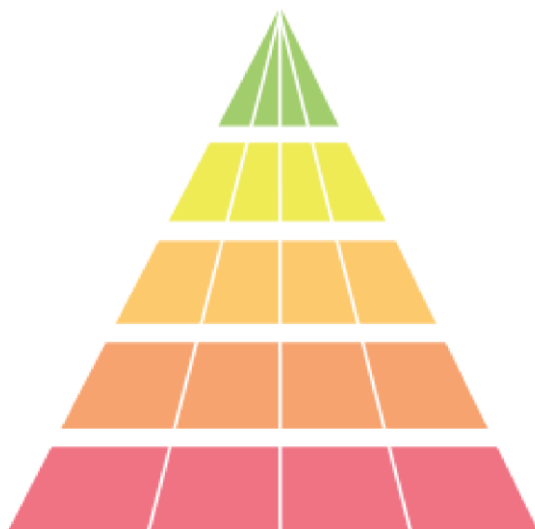
Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

7	Styrker og svakheter ved kunnskapsgrunnet: Ved revidering høst 2018: baseres på oppdatert/validert kunnskap. Styrke: Nasjonal faglig retningslinje fra Helsedirektoratet. Svakheter: kunnskapsgrunnet baseres kun på eksisterende VBP, ikke oppdatert/validert kunnskap.
8	VP er blitt vurdert internt/eksternt av relevante fagressurser (tittel, navn, arbeidssted): 2021: Kommentar fra Helseplattformen: Undervekt, mangler noen tiltak her? Mer konkret på refeeding syndrom, er dette en prosedyre. 2014: Vurdert av regional gruppe for VBP i HSØ.
ENDRINGER OG ANSVAR	
9	Endringer siden forrige versjon:
10	Tidsplan og ansvarlige personer for oppdatering av VP-en er: Oppdateres etter 3 år.

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringsvikt - underernæring

Ernæringsvikt underernæring

Kvalitetsvurdert kunnskapsgrunnlag

[Oppsummert forskning](#)

[Systematiske oversikter](#)

[Kvalitetsvurderte enkeltstudier](#)

[Pasientinformasjon](#)

Sannsynligvis OK kunnskapsgrunnlag

[Pasientinformasjon](#)

Kunnskapsgrunnlaget må kvalitetssikres

[Pasienterfaringer](#)

[Retningslinjer](#)

[Enkeltstudier](#)

Dato utført:	22/08/2018	Revidert:	X
Ansvarlig bibliotekar:	Hanne Elise Rustlie	Revidert av:	X

OPPSUMMERT FORSKNING

Helsedirektoratet

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

[Underernæring \(2010\)](#)

Nasjonalt nettverk for fagprosedyrer

Ingen funn

Vårdhandboken

[Nutrition \(2017\)](#)

Kliniske retningslinjer, Danmark

Ingen funn

NHS NICE Pathways

[Nutrition support in adults overview \(2017\)](#)

NHS NICE Guidelines

[Nutrition support for adults: oral nutrition support, enteral tube feeding and parenteral nutrition \(2017\)](#)

UpToDate

[Geriatric nutrition: Nutritional issues in older adults \(2018\)](#)

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

[Nutrition support in critically ill patients: An overview](#) (2018)

[Overview of enteral nutrition in infants and children](#) (2018)

[Management of uncomplicated severe acute malnutrition in children in resource-limited countries](#) (2017)

[Malnutrition in children in resource-limited countries: Clinical assessment](#) (2017) [Management of complicated severe acute malnutrition in children in resource-limited countries](#) (2017)

[Micronutrient deficiencies associated with malnutrition in children](#) (2017)

BMJ Best Practice

[Assessment of unintentional weight loss](#) (2018)

NEL, Norsk elektronisk legehåndbok (*krever abonnement*) [Underernæring](#) (2016)

[Kartlegging og forebygging av underernæring](#) (2016)

[Næring- og energibehov](#) (2016)

[Underernæring hos eldre](#) (2011)

Clinical Key (*krever abonnement*)

First Consult:

Ingen funn

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

Procedures Consult:

Ingen funn

SYSTEMATISKE OVERSIKTER

Cochrane Reviews

[Nutrition support in hospitalised adults at nutritional risk \(2017\)](#)

[Supportive interventions for enhancing dietary intake in malnourished or nutritionally at-risk adults \(2016\)](#)

[Ready-to-use therapeutic food for home-based treatment of severe acute malnutrition in children from six months to five years of age \(2013\)](#)

[Specially formulated foods for treating children with moderate acute malnutrition in low- and middle-income countries \(2013\)](#)

[Dietary advice with or without oral nutritional supplements for disease-related malnutrition in adults \(2011\)](#)

[Protein and energy supplementation in elderly people at risk from malnutrition \(2013\)](#)

PASIENTINFORMASJON

UpToDate

Ingen funn

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

BMJ Best Practice

Ingen funn

NEL, Norsk elektronisk legehåndbok (*krever abonnement*)

Ingen funn

Clinical Key (*krever abonnement*)

[Malnutrition](#) (2018)

[Preventing malnutrition in older adults](#) (2016)

PICO-SKJEMA

Hadde ikke tilgang.

EMNEORD

	Medline (MeSH)	Embase	Tekstord
P	Malnutrition	Nutritional Deficiency	Nutritional Deficiencies

Nasjonalt veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

I			
C			
O			

SØKESTRATEGI

Oppsummert forskning

Helsedirektoratet: underernæring, ernæringssvikt

Nasjonalt nettverk for fagprosedyrer: underernæring, ernæringssvikt

Vårdhandboken: lista skumlest

NHS NICE Pathways: Nutritional Deficiencies, Nutritional Deficiency, Malnutrition

Kliniske retningslinjer, Danmark: lista skumlest

NHS NICE Guidelines: Nutritional Deficiencies, Nutritional Deficiency, Malnutrition

UpToDate: Nutritional Deficiencies, Nutritional Deficiency, Malnutrition

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

NEL, Norsk elektronisk legehåndbok: underernæring, ernæringssvikt

BMJ Best Practice: Nutritional Deficiencies, Nutritional Deficiency, Malnutrition ClinicalKey: Nutritional Deficiencies, Nutritional Deficiency, Malnutrition

Systematiske oversikter

Cochrane Reviews: Nutritional Deficiencies, Nutritional Deficiency, Malnutrition DARE: Nutritional Deficiencies, Nutritional Deficiency, Malnutrition

Pasientinformasjon

UpToDate: Nutritional Deficiencies, Nutritional Deficiency, Malnutrition

BMJ Best Practice: Nutritional Deficiencies, Nutritional Deficiency, Malnutrition

NEL, Norsk elektronisk legehåndbok: underernæring, ernæringssvikt

ClinicalKey: Nutritional Deficiencies, Nutritional Deficiency, Malnutrition

[Tilbake til toppen]

KOMMENTAR

I dette litteratursøket er det kun søkt i kilder som har gjennomgått en kvalitetskontroll, og som vi har merket grønn. Finner ikke arbeidsgruppa svar på alle spørsmål kan det bestilles et utvidet litteratursøk hvor det søkes i enkeltstudier. Vær oppmerksom på at artiklene da må kvalitetssikres med [sjekklister](#) fra Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten.

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

TIPS! På nettsiden [Sunn skepsis](#) forklares det hvordan kvalitetsvurdering av pasientinformasjon skal gjøres.

OBS! Databasene NEL (Norsk elektronisk legehåndbok) og Clinical Key er kun tilgjengelig via abonnement.

Nasjonal veiledende plan for sykepleiepraksis: Ernæringssvikt - underernæring

PICOSKJEMA VEILENDE PLAN

Veiledende Plan: Skjemanummer: Kontaktperson(er): Epost:			
Problemstilling formuleres som et presist spørsmål. Spørsmålet skal bestå av følgende deler:			
Patient/problem Hvilke pasienter/tilstand/sykdom dreier det seg om?	Intervention Hvilken intervensjon/eksposisjon dreier det seg om?	Comparison Hva sammenlignes intervensjonen med?	Outcome Hvilke resultat/effekt er av interesse?
Fullstendig spørsmål:			
Hva slags type spørsmål er dette? ☐ Diagnose ☐ Etiologi ☐ Erfaringer ☐ Prognose ☐ Effekt av tiltak		Er det aktuelt med søk i Lovdata etter relevante lover og forskrifter? ☐ Ja ☐ Nei	
Hvilke søkeord er aktuelle for å dekke problemstillingen? Bruk engelske ord, og pass på å få med alle synonymer. Del opp søkeordene etter hva som gjelder/beskriver pasienten, intervensjonen/eksposisjonen, sammenligningen og utfallet.			
P	I	C	O
Person/pasient/problem	Intervensjon/eksposisjon	Evt. sammenligning	Resultat/utfall